

Uudenkaupungin Uuden kirkon urut

Uudenkaupungin Uuden kirkon valmistumisen (1863) jälkeen tuli ajankohtaiseksi urkujen hankkiminen. Merkittävän lahjoituksen teki kauppias Gabriel Ceder, kun hän lupautui rahoittamaan Tanskasta arvostetulta Marcussen & Son -rakentamolta Abenraasta tilatut 28-äänikertaiset urut. Hankintahinta 35.000 markkaa oli hieman normaalia huokeampi, koska kyseessä oli Helsingörin Pyhän Olavin kirkkoon valmistuneen soittimen sisarinstrumentti.

Urkujen toimittaminen Uuteenkaupunkiin oli Marcussenin -tehtaalle erikoistapaus, sillä sen markkinat olivat suuntautuneet lähinnä Pohjois-Saksaan ja Skandinaviaan. Urut päätettiin tilata Tanskasta, koska kaupungilla oli luontevat laiva- ja kauppayhteydet Kööpenhaminaan.

Urkujen pystytystä tehtaasta puolesta valvomaan tullut Jens Aleksander Zachariassen (1839-1902) muutti kaupunkiin ja perusti urkutehtaan paikkaan, joka nykyään tunnetaan nimellä Sakun kulma. Hän solmi vuonna 1869 avioliiton kauppias- ja laivanvarustaja Johan Rivellin tyttären Maria Helenan kanssa.

Jens Aleksanderin kuoltua hänen elämäntyötään jatkoi perheyhtiö J. A. Zachariassen & Co, jonka johtajaksi tuli hänen vanhin poikansa, varakonsuli Alexander Gabriel Zachariassen (1870-1937). Urkutehtaan toiminnan 1868-1923 aikana siellä valmistettiin pitkälti toista sataa urkua sekä harmoneja. Tämän jälkeen Zachariassen -yhtiöt suuntautuivat entistä voimallisemmin muun muassa laivanvarustukseen sekä saha- ja vaneriteollisuuteen. Varakonsuli Zachariassen oli merkittävällä tavalla mukana yhteisten asioiden hoitamisessa ja hänen myötävaikutuksellaan toteutettiin Uudenkaupungin sähköistäminen vuonna 1909.

Urkuihin tehtiin 1920 -luvulla kolmea äänikertaa koskevia muutoksia, mutta onneksi pillit laitettiin tuolloin talteen. Niinpä Veljekset Moberg saattoivat restauroinnissa 1978 palauttaa tehdyt muutokset ennalleen. Urut ovatkin säilyneet sähköistä ilmansyöttöä (1924), jälkepäin asennettua tremoloa (1927) ja entisen hakapolkimen tilalle asennettua paisutuskaappia (1978) lukuun ottamatta pitkälti alkuperäisessä asussaan.

valokuvat Mika Reinholm

Dispositio Marcussen & Sohn 1865

I sormio C-f3

Bourdon 16'
Principal 8'
Flauto major 8'
Flûte Harmonique 8'
Viola di Gamba 8'
Octava 4'
Gemshorn 4'
Qvinta 2 2/3'
Octava 2'
Cornett 4chor c1-f3
Mixtur 1-3chor
Trompet 8'

II sormio C-f3

Gedackt 16'
Geigen Principal 8'
Rorfløjt 8'
Salcional 8'
Gedackt 8'
Gambetti 4'
Fløte 4'
Clarinett 8'

Jalkio C-d1

Principal 16'
Subbas 16'
Principal 8'
Violoncelle 8'
Gedackt 8'
Octava 4'
Bassun 16'
Bassun 8'

Koppelit: I/P, II/I, I4/I

Pedal-forte, Manual forte (+ Quinta, Cornett, Mixtur & Trompet)

Tremolo

II sormio paisutuskaapissa

Kuoripositiivi
Urkurakentamo Erola opus 8 (1977)

Dispositio:

Gedackt 8'
Principal 4'
Kvintadena 4'
Waldflöte 2'
Scharf 2x

Liitejalkio

Lisätietoa: <http://www2.siba.fi/shu>